

ADVIES

BELEIDSNOTA OMGEVING 2024-2029

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be - T +32 2 209 01 11 - E info@serv.be

Adviesvraag

Advies op eigen initiatief

Decretale opdracht

SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20, §2, 7°

Goedkeuring raad

25 november 2024

Contactpersoon

Annick Lamote

alamote@serv.be

De heer Jo BROUNS
Vlaams minister van Omgeving en Landbouw
Seven – 7de verdieping
Koning Albert-II laan 7
B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Beleidsnota Omgeving 2024-2029

Mijnheer de minister

Als bijlage vindt u het advies van de SERV over uw beleidsnota Omgeving.

Naast enkele reflecties op hoofdlijnen schuift de SERV vijf aandachtspunten naar voren. Dit zijn ook thema's waarrond de SERV proactief wil betrokken worden bij de beleidsvoorbereiding.

Wij zijn steeds bereid tot nadere toelichting en bespreking, indien u dat wenst.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Danny Van Assche
voorzitter

Inhoud

Inhoud	4
Krachtlijnen	5
Advies	6
1. Inleiding	6
2. Reflecties op hoofdlijnen	6
3. Aandachtspunten	7
3.1 Meer wegen op Europese besluitvorming	7
3.2 Naar een vlotte verlening van robuuste vergunningen	8
3.3 Naar een structurele financiering van het waterbeleid	8
3.4 Ruimte voor wonen en ondernemen	9
3.5 Circulaire economie als hefboom voor grondstofafhankelijkheid	10

Krachtlijnen

In dit advies over de beleidsnota Omgeving geeft de SERV enkele **reflecties op hoofdlijnen**. De beleidsnota vormt in belangrijke mate een voortzetting van het huidige beleid. De SERV ziet **geen grote trendbreuken**, wel zijn er een aantal **accentverschuivingen**.

De SERV schuift vijf aandachtspunten naar voren die hij prioritair vindt tijdens deze legislatuur.

Ten eerste moet Vlaanderen **meer wegen op Europa**. De beleidsnota bevat heel wat openingen in die richting.

Ten tweede is er dringend nood aan een **vlotte vergunningverlening** die leidt tot **robuuste vergunningen**. De SERV ondersteunt het initiatief om een expertencommissie een actieprogramma te laten uitwerken met concrete maatregelen op vlak van de omgevingsvergunning. De SERV wil hierover graag adviseren, liefst in een vroege fase.

Ten derde moet de **financiering van het waterbeleid structureel en op lange termijn** aangepakt worden. De SERV vraagt om bij de uittekening hiervan proactief betrokken te worden en verwijst naar de talrijke SERV-adviezen over deze problematiek.

Ten vierde wijst de SERV op het **belang van ruimte voor wonen en ondernemen**. De beleidsnota kondigt hierover een aantal interessante initiatieven aan.

Ten slotte moet de transitie naar een **circulaire economie** meer als **hefboom** fungeren om onze grondstoffenafhankelijkheid te verminderen vooral met het oog op **strategische onafhankelijkheid en het nuttig inzetten van eigen grondstoffen**.

Advies

1. Inleiding

Op 15 november 2024 maakte de Vlaamse Regering de beleidsnota's 2024-2029 over aan het Vlaams Parlement. De beleidsnota's bevatten de strategische plannen voor de uitvoering van het van het regeerakkoord en van het (lopend) beleid dat niet in het regeerakkoord wordt vermeld.

In uitvoering van zijn decretale opdracht brengt de SERV advies uit over de beleidsnota's die behoren tot het werkveld van de SERV. Met deze adviezen wil de SERV vooral een voorzet geven voor de verdere concretisering van de ambities van de Vlaamse regering en aangeven bij welke prioritaire dossiers de SERV intens betrokken wenst te worden of zelf het voortouw wil nemen.

De SERV waardeert dat het regeerakkoord en de beleidsnota's veel ruimte voorzien voor overleg. De sociale partners willen daarin ten volle hun rol opnemen, met inhoudelijke expertise en sterk studiewerk en als representatief forum voor akkoorden en gedragen beleidsadvies in Vlaanderen.

Voorliggend advies behandelt de **Beleidsnota Omgeving 2024 – 2029**¹ van Vlaams minister van Omgeving en Landbouw, Jo Brouns. Waar relevant verwijst het advies ook de naar de **Beleids- en Begrotingstoelichting Omgeving Begroting 2025**².

De beleidsnota Omgeving omvat een breed spectrum van thema's. Slechts enkele komen aan bod in dit advies. In deel 2 formuleert de SERV enkele reflecties over de beleidsnota op hoofdlijnen. Deel 3 schetst vijf aandachtspunten die betrekking hebben op thema's die voor de SERV prioritair zijn tijdens de komende legislatuur en waarbij hij intens wil betrokken worden.

2. Reflecties op hoofdlijnen

Voortzetting lopend beleid – geen trendbreuken, wel accentverschuivingen

De beleidsnota Omgeving bouwt in belangrijke mate verder op het beleid van de vorige legislatuur. Er wordt verder ingezet op administratieve vereenvoudiging en betere regelgeving, op een gebiedsgerichte aanpak. Stakeholders zullen nog meer betrokken worden bij het beleid al dan niet via structureel overleg. Er komt een Blue Deal 2.0 die grotendeels verder bouwt op de eerste

---

¹ Beleidsnota Omgeving 2024-2029. Vlaams Parlement 138 (2024-2025) – nr. 1

² Beleids- en begrotingstoelichting Omgeving Begroting 2025. Vlaams Parlement 13-Y (2024-2025) – nr. 1.

Blue Deal. Een aantal engagementen zoals bijvoorbeeld de doelstellingen van de bouwshift om tegen 2040 het netto extra ruimtebeslag tot nul te herleiden wordt (her)bevestigd.

De SERV ziet geen grote trendbreuken, maar eerder accentverschuivingen.

Ook **budgettair** lijken er - althans in 2025 - geen grote verschuivingen te gebeuren, met uitzondering van het waterbeleid waar de overheidstussenkomst op de waterzuivering aanzienlijk vermindert en waterfactuur verhoogt.

Positieve punten

De SERV ziet heel wat positieve punten in de beleidsnota Omgeving.

Zo is er de profilering van de omgevingsambtenaar als **“civil servant”** die oplossings- en klantgericht denkt en handelt.

Ook de aandacht voor een **“evidence based” beleid** (o.a. waterbeleid, datagedreven milieueffectenrapportage) is positief. De SERV apprecieert het beschikbaar stellen van overzichten van beleidsonderzoeken en geplande evaluatiestudies, dit is niet in alle beleidsnota's het geval.

De **vereenvoudiging van regelgeving en vermindering van administratieve lasten** is geen nieuw gegeven maar het is wel positief dat dit meer in overleg met actoren zal gebeuren. Het belang hiervan komt uitvoerig aan bod in het SERV-advies over de bestuurlijke beleidsnota's.³

De SERV pleit al langer voor een **geïntegreerde investeringsagenda** voor infrastructuur. Een gezamenlijke investeringsagenda van de departementen Omgeving en Mobiliteit & Openbare Werken is een stap in die richting.

3. Aandachtspunten

3.1 Meer wegen op Europese besluitvorming

Vlaanderen moet **veel sterker zijn stempel drukken** op de Europese besluitvorming en dit geldt **in het bijzonder voor milieuregelgeving die bij uitstek gestuurd wordt door de Europa**. Want meer en meer ondervinden we de impact van Europees beleid waar in het verleden soms te traag op gereageerd is. Minstens moeten we dit goed in beeld hebben, erop anticiperen, meer wegen op het beleid en moet Vlaanderen hierin zijn stem laten horen. Van zodra nieuwe regelgeving in wording is, is snel en adequaat handelen op zijn plaats. Concreet verwacht de SERV dat de Vlaamse overheid de ontwikkelingen in de Europese Unie binnen alle sectoren goed opvolgt en

---

³ Zie ook [SERV-advies over de bestuurlijke beleidsnota's](#)

impactanalyses opmaakt, zoveel mogelijk op de Europese besluitvorming tracht te wegen, het Europees afgesproken beleid correct uitvoert en optimaal gebruik maakt van de programma's en instrumenten die de Europese Unie aanbiedt.

De beleidsnota Omgeving komt in belangrijke mate tegemoet aan deze vragen van de SERV. Zo wijst de Minister op het belang om de **Europese beleidsvorming (pro)actief in het vizier** te houden om te kunnen wegen vanuit de **specifieke Vlaamse context** (dichtbevolkt en sterk geïndustrialiseerd) en om gemaakte afspraken voldoende snel en realistisch te implementeren via een haalbare vertaling van het Europees beleid op maat van Vlaanderen o.a. via systemen als een **programmatische aanpak en regiospecifieke oplossingen**.

De SERV onderschrijft ook ten volle het voornemen om de impact van de nieuwe beleidsvoorstellen grondig te evalueren in overleg met de betrokken stakeholders.

Tenslotte vraagt de SERV meer **transparantie en een betere betrokkenheid van sociale partners** bij de standpuntbepaling rond belangrijke Europese dossiers. Ook een betere samenwerking met het federale niveau is erg nodig.

3.2 Naar een vlotte verlening van robuuste vergunningen

De beleidsnota erkent het belang van een rechtszeker vergunningenkader en bevat hierover heel wat concrete voorstellen.

De SERV ondersteunt het initiatief voor de opmaak van een **actieprogramma met concrete maatregelen op vlak van de omgevingsvergunning**. Het is goed dat hiertoe een expertencommissie wordt samengesteld die ook alle belanghebbenden zal betrekken. De sociale partners willen daar graag bij betrokken worden. De SERV gaat ervan uit ook te kunnen adviseren over de maatregelen die zullen worden voorgesteld in het actieplan en doet dit liefst zo vroeg mogelijk in het traject.

Verder ziet de SERV ook een aantal **positieve trends inzake vergunningverlening**. De kerntaken van "adviesverlener" en "vergunningverlener" verruimen, want er zal sterker ingezet worden op **voortrajecten, met betere onderbouwing en meer vooroverleg**. Eveneens positief is de intentie om werk te maken van een betere adviesverlening die leidt tot oplossingsgerichte adviezen en komaf maakt met tegenstrijdige adviezen. Volgens de SERV is het belangrijk dat deze adviezen niet eenzijdig zijn, maar een afweging maken van alle maatschappelijke belangen. Om die taken adequaat in te vullen is er uiteraard nood aan voldoende knowhow, open mind en capacity binnen de administratie Omgeving.

3.3 Naar een structurele financiering van het waterbeleid

De uitdagingen in het waterbeleid zijn bijzonder groot, met het oog op het halen van de goede toestand van de waterlichamen. Een robuust kader voor de vierde stroomgebiedbeheerplannen zal in samenspraak met de stakeholders moeten uitgewerkt worden om een

vergunningenstop te vermijden. De nood aan financiële middelen is navenant.⁴ Het betreft middelen voor: (1) asset management in de drinkwatersector, de afvalwaterzuivering en het beheer van stromende waterlopen, (2) investeringsnoden in de waterzuivering, om de ambities uit de derde en volgende SGBP te kunnen waarmaken (3) proportioneel nog grotere investeringsnoden in het watersysteembeheer, die vooral bedoeld zijn om de schade door overstromingen en droogte in te perken en (4) investeringen voor hemelwaterbeheer en de waterbevoorrading.

De SERV verwijst hierbij naar een recent advies dat hij samen met de Minaraad richtte tot de nieuwe Vlaamse regering.⁵

De beleidsnota kondigt een aantal initiatieven aan om meer middelen te genereren volgens het verbruiker betaalt principe. Ook de tariefstructuur van de waterfactuur zal aangepast worden. De SERV stelt vast dat de waterfacturen van gezinnen en bedrijven in 2025 globaal met 112 900 miljoen euro zullen toenemen via een lineaire verhoging van het tarief per VE. Vermits deze aanpassing via een amendement op het programmadecreet gebeurde kon de SERV hierover niet adviseren. **De SERV wil proactief betrokken worden bij de aangekondigde hervorming van de waterfactuur en de waterheffingen.** Heel wat SERV-adviezen zijn nog steeds relevant.⁶

Een aandachtspunt in dit verband is **voorspelbaarheid en een gefaseerde planmatige invoering**. Ook moeten verschillende heffingen in samenhang bekeken worden om te vermijden dat het duurder maken van één waterbron verschuivingen induceert naar andere waterbronnen.

De middelen die nu voorzien worden voor de **nieuwe Blue Deal** lijken eerder beperkt. De SERV betwijfelt of ze zullen volstaan om alle aangekondigde initiatieven te financieren. De SERV ondersteunt de intentie om in het kader van het nieuwe Meerjarig financieel kader natuurgebaseerde maatregelen voor waterweerbaarheid en waterinnovatie op de prioriteitenlijst te krijgen.

Naast de inkomstzijde moet uiteraard ook gekeken worden naar de uitgavenzijde. Ook daar zijn door weloverwegen keuze voor kostenefficiënte maatregelen kostenbesparingen te realiseren. De beleidsnota bevat hierover een aantal voorstellen.

3.4 Ruimte voor wonen en ondernemen

De beleidsnota bevestigt het doel van de bouwshift om het bijkomende netto ruimtebeslag terug te dringen naar 0 ha per dag. Ook is er de intentie om het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen in 2025 goed te keuren. De SERV dringt al langer aan op de uitvoering van het BRV, maar dit moet gepaard gaan met de uitwerking van beleidskaders die nodig zijn voor de operationalisering van het BRV. Het is belangrijk dat alle strategische doelstellingen uit BRV gevolg krijgen.

---

⁴ Dit bleek uit een hoorzitting die de SERV samen met Minaraad organiseerde op 21 maart 2024.

⁵ SERV en Minaraad (2024) [Briefadvies Financiering Waterbeleid](#) 15 juli 2024.

⁶ SERV en Minaraad (2022) [Advies tariefstructuur drinkwaterfactuur](#) 2 mei 2022.

SERV en Minaraad (2015) [Advies tariefregulering drinkwater](#) 7 september 2015

In zijn prioriteitennota aan de nieuwe Vlaamse regering pleitte de SERV voor **meer betaalbare woningen op slimme locaties**.⁷ De schaarse ruimte vraagt om verdichting en verbetering van het ruimtelijk rendement. Kwalitatieve verdichting biedt heel wat opportuniteiten, maar leefbaarheid moet steeds voorop staan. Ook moeten er nog hinderpalen weggewerkt worden waarmee verdichtingsprojecten te kampen hebben. De SERV vindt het alvast positief dat de Minister van Omgeving en de Minister van Wonen samen een Taskforce Wonen en Ruimte oprichten. Een belangrijke en voor de hand liggende koppelkans tussen Wonen en Ruimte kan zo benut worden.

Om onze concurrentiepositie te vrijwaren is er ook **ruimte nodig voor bedrijven, zowel industrie en kmo's als landbouw**. De beleidsnota bevat heel wat initiatieven om ruimte vrij te maken op goede locaties o.a. door het herbenutten van verlaten en onderbenutte bedrijfsruimten en – terreinen. De SERV apprecieert dat hierbij een transversale reflex wordt gehanteerd via een samenwerking met de Minister van Mobiliteit en Openbare Werken (modal shift watergebonden bedrijventerreinen) en de Minister van Economie en Industrie, maar ook met de federale overheid en de lagere overheden.

3.5 Circulaire economie als hefboom voor grondstofafhankelijkheid

De transitie naar een circulaire economie is een gedeelde bevoegdheid van de Ministers van Omgeving en van Economie. Het thema komt dan ook aan bod in de beleidsnota's van beide ministers.

De SERV ondersteunt de transitie naar een circulaire economie. In 2019 bij aanvang van de vorige legislatuur publiceerde de SERV een beleidsagenda met als doel deze transitie te versnellen.⁸ Heel wat van de SERV-aanbevelingen zijn ondertussen opgepikt door het beleid.

Circulaire economie bevat ook potentieel voor de versterking van de **strategische autonomie** en de **verzekering van bevoorrading van strategische materialen en grondstoffen**. In het licht van grondstoffen schaarste en geopolitieke spanningen kan de circulaire economie dan ook een belangrijke hefboom zijn om voor de versterking van de strategische autonomie in het bijzonder kritieke en strategische materialen.

---

⁷ Prioriteit 7: Investeer in meer betaalbare woningen op slimme locaties. Zie SERV (2024) Prioriteitennota voor de regeerperiode 2024-2029. 13 mei 2024.
SERV (2024) Rapport Wonen in Vlaanderen. Uitdagingen vanuit sociaal-economisch perspectief. 29 april 2024. Zie p. 57.

⁸ SERV (2019) [Transitie naar circulaire economie – beleidsagenda en aanbevelingen](#).
SERV (2024) [Advies beleidsnota Economie, Wetenschap, Innovatie en Industrie 2024-2029](#)